

Вера Вутова-Стефанова
Евгений Кандиларов

БЪЛГАРИЯ И ЯПОНИЯ

ПОЛИТИКА, ДИПЛОМАЦИЯ,
ЛИЧНОСТИ И СЪБИТИЯ

София, 2019

Книгата се посвещава на трите кръгли годишнини на българо-японските отношения: 110 години от началото на официалните контакти (1909 г.), 80 години от установяването на дипломатически отношения (1939 г.) и 60 години от възстановяването на дипломатически отношения между България и Япония (1959 г.).

本書を日本とブルガリアの「交流開始110周年」（1909年）、「外交関係樹立80周年」（1939年）及び「外交関係再開60周年」（1959年）の「3つの周年」に捧ぐ。

2019

JAPAN - BULGARIA

TRIPLE ANNIVERSARY

РЕЦЕНЗЕНТИ

проф. д-р Тецуя Сахара

проф. дфсн Нако Стефанов

© Издателство „Изток-Запад“, 2019

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Вера Вутова-Стефанова, Евгений Кандиларов, автори, 2019

ISBN 978-619-01-0443-8

ВЕРА ВУТОВА-СТЕФАНОВА

ヴェラ・ウトヴァーステファノヴァ

ЕВГЕНИЙ КАНДИЛАРОВ

エヴゲニー・カンディラロフ

БЪЛГАРИЯ И ЯПОНИЯ

ПОЛИТИКА, ДИПЛОМАЦИЯ,
ЛИЧНОСТИ И СЪБИТИЯ

ブルガリア・日本

政治、外交、人物、出来事

Съдържание

Въведение	7
Глава I. България и Япония. От предисторията до първите контакти.....	11
Глава II. По пътя към установяване на дипломатически отношения	101
Глава III. Дипломация и човешки съдби в годините на Втората световна война	141
Глава IV. От изолацията зад Желязната завеса към ново начало	211
Глава V. Политически прагматизъм, взаимноизгодно сътрудничество и културно общуване в периода на Студената война	229
Глава VI. Партньорство с нови измерения. В продължение на традициите и надграждане на постигнатото	407
Заключение	517
Справочен раздел	521
1. Списък на ръководителите на дипломатическата мисия на България в Япония.....	521
2. Списък на ръководителите на дипломатическата мисия на Япония в България.....	522
3. Списък на почетните консули на България в Япония	523

4. Хронология на разменени посещения между България и Япония на най-високо държавно, парламентарно и правителствено равнище....	524
5. Списък на основни документи между правителствата на двете страни	526
6. Библиографии на публикации	
I. Публикации за България от японски автори	528
II. Публикации за Япония от български автори	556
7. Библиографии на преводна литература	
I. Преводи на българска литература на японски език	590
II. Преводи на японска литература на български език.....	600
Summary	633
Table of Contents	635
目次	637

Въведение

Отношенията между България и Япония имат повече от столетна история, обхващаща три обществено-политически системи в България и четири епохи, свързани с управлението на императорите на Япония. Техните на-ченки откриваме далеч назад във времето, през втората половина на XIX и нача-лото на XX в., в периодите на възстановяването на независимостта на българската държава и признаването ѝ от международната общност (1878–1909) и съответно на епохата „Мейджи“ в Япония (1868–1912), положила основите на съвремен-ното развитие на страната, нейната индустриализация и модернизация. Десети-летия наред двете географски отдалечени, с различна историческа съдба страни научават една за друга посредством оскъдна информация, достигаща до тях по косвен или пряк път, а общуването помежду им се свежда до епизодични кон-такти, провокирани от политически събития, а също и от разтърсващи Европа и Азия военни конфликти. Минават години, преди диалогът между двете страни да доведе до установяването на дипломатически отношения между София и Токио, което от своя страна отваря пътя за пряко и пълноценно общуване между двете държави. Преминали през изпитанията на времето – от смутните години на Вто-рата световна война, последвалата конфронтация на Студената война продължила повече от четири десетилетия и периода на прехода на България към демокра-ция и пазарна икономика – днес българо-японските отношения се основават на традиционно приятелство и равнопоставено партньорство, на споделяни общи принципи и ценности. Те са пример за това как взаимният интерес и желание за опознаване и сближаване между хората от двете страни, съчетани с прагматичен, добронамерен и далновиден държавнически подход, създават почва за приемстве-ност и последователност в изграждането и развитието на двустранни контакти и обмен на различни равнища в динамично променящите се геополитически реал-ности в света.

Настоящото издание представлява опит за цялостен обзор на българо-япон-ските отношения от тяхното зараждане до наши дни. В хронологичен порядък е систематизиран, обобщен и анализиран голям обем от информация за отношени-ята между България и Япония, която хвърля светлина върху процеса на опознава-не и сближаване помежду им на държавно, правителствено, икономическо и граж-

данско равнище. В хода на изложението се откроява спецификата на отделните етапи в развитието на двустранните отношения. Специални акценти на изследването представляват анализите на първите контакти между хората и културите на двете страни, официалните контакти между българския княжески/царски и японския императорски двор, процеса на установяване на дипломатически отношения между двете държави, тяхното прекъсване и впоследствие възстановяване. Целта на авторите е да бъде направен обзор с характеристики и оценки на отделните периоди в развитието на българо-японските отношения на фона на променящите се във времето исторически обстоятелства. Информацията, архивният и снимковият материал, отнасящ се за знакови личности и събития, разкриват също така значимата роля на човешкия фактор в основополагането и съграждането на двустранните контакти, диалог и обмен.

Справочният раздел на книгата предлага: списък на ръководителите на дипломатическите мисии на двете страни и на почетните консули на България в Япония; хронология на разменените двустранни посещения на най-високо държавно, парламентарно и правителствено равнище; списък на основни документи между правителствата на двете страни; библиография на публикации за Япония от български автори; библиография на преводи на японска литература на български език; библиография на публикации за България от японски автори; библиография на преводи на българска литература на японски език.

В текста на книгата авторите се придържат към изписване на японските имена на български език по реда име – фамилия.

Настоящото изследване се базира на изключително богат по своя характер документален материал от Централния държавен архив и архива на Министерството на външните работи на Република България, от архива на Министерството на външните работи на Япония и на Японския център за азиатска историческа документация, разнообразни справочни материали и документални издания, свързани с българо-японските отношения. Наред с първичните документи авторите използват множество публикувани и непубликувани мемоари, пътеписи, публицистични и научнопопулярни публикации, които разкриват в най-голяма степен взаимното възприемане и представите на двата народа един за друг. За осветляване на редица събития и факти бяха проведени интервюта с мнозина участници в изследваните процеси в областта на дипломатическите, икономическите и културните отношения между двете държави. Важна част от изследването представляват и множеството архивни снимки от официални и лични фотоархиви, които илюстрират изложените факти. Книгата се базира също така на богатия личен опит и впечатления на авторите в областта на българо-японските отношения.

Изданието се посвещава на кръглите годишнини на българо-японските отношения, които двете страни отбелязват през 2019 г. – 110 години от началото на официалните контакти (1909 г.), 80 години от установяването на дипломатически отношения (1939 г.) и 60 години от възстановяването на прекъснатите в края на

Втората световна война дипломатически отношения между България и Япония (1959 г.). Вярваме, че то ще заеме подобаващо място в летописа на българо-японските отношения, както и че ще бъде полезен източник на познание за студенти, преподаватели, изследователи, дипломати, а също така и за широката читателска публика, в т.ч. за любителите на историческата тематика и почитателите на Япония.

„България и Япония. Политика, дипломация, личности и събития“ се осъществява благодарение на финансовата подкрепа от компания Геотехмин ООД. Подкрепа и съдействие бяха оказани и от министерствата на външните работи на България и Япония, архивите на двете страни, посолствата на двете държави в Токио и София, Клуба на приятелите на Япония (Нихон Томо-но кай) и Японо-българската асоциация, Регионалния исторически и Военно-исторически музеи в Плевен, българисти и японисти от двете страни и работещи в областта на българо-японските отношения, които предоставиха информация за своята дейност. Ценна професионална помощ по изготвянето на библиографиите на преводи на българска и японска литература и публикации за България и Япония бе оказана от японската българистка Кейко Токи и японистите Братислав Иванов, Силвия Попова и д-р Мартин Димитров. Изразяваме благодарност към всички за подкрепата и съдействието!

От авторите

